

**Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Mobilna młodzież» – inicjatywa na rzecz uwolnienia potencjału młodzieży ku inteligentnemu, trwałemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi gospodarczemu w Unii Europejskiej”**

COM(2010) 477 wersja ostateczna

(2011/C 132/10)

Sprawozdawca: **Pavel TRANTINA**

Współsprawozdawca: **Juan MENDOZA CASTRO**

Dnia 15 września 2010 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

*komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Mobilna młodzież» – inicjatywa na rzecz uwolnienia potencjału młodzieży ku inteligentnemu, trwałemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi gospodarczemu w Unii Europejskiej”*

COM(2010) 477 wersja ostateczna.

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 24 lutego 2011 r.

Na 470. sesji plenarnej w dniach 15–16 marca 2011 r. (posiedzenie z 15 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny jednomyślnie przyjął następującą opinię:

## 1. Streszczenie zaleceń

1.1 EKES zdaje sobie sprawę z konieczności zwrócenia uwagi na młodzież, która dotkliwie odczuwa skutki obecnego kryzysu gospodarczego. Komitet podkreśla użyteczność inicjatywy „Mobilna młodzież”, która stanowi integralny element środków strategii „Europa 2020”, oraz z zadowoleniem przyjmuje ogólne uzgodnienia przedstawione w komunikacie. EKES gotowy jest wnieść wkład w ich wdrażanie poprzez połączenie sił z partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz wspólne działania na rzecz większego wyeksponowania inicjatywy oraz poprzez określenie kwestii, których inicjatywa nie obejmuje, a które zostały uwzględnione w strategii UE na rzecz młodzieży.

1.2 EKES podkreśla, że należy monitorować osiągnięcie celów zaproponowanych w inicjatywie „Mobilna młodzież”, a postęp we wdrażaniu środków powinien być oceniany za pomocą przejrzystych wskaźników, ażeby państwa członkowskie mogły zwielokrotnić swoje starania, jeśli cele nie będą osiągnięte w terminie.

1.3 Jako że kryzys gospodarczy wymusił rewizję priorytetów w budżecie, EKES podkreśla znaczenie utrzymania i zwiększania, jeśli to tylko możliwe, skutecznego wykorzystania zasobów alokowanych na poziomie krajowym i unijnym na kształcenie i szkolenie oraz zatrudnianie młodych ludzi. Polityka ożywienia gospodarczego powinna zachęcać do tworzenia stabilnych miejsc pracy i zapobiegać wszelkim przypadkom przerywania studiów.

1.4 EKES wyraża poparcie dla utworzenia ram jakości dla staży i pochwała środki nakierowane na usuwanie prawnych i administracyjnych przeszkód w swobodnym przepływie młodzieży pragnącej skorzystać z możliwości kształcenia, staży i przyuczenia do zawodu.

1.5 EKES z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji mającą na celu wspieranie walidacji uczenia się pozaformalnego i uwidacznianie umiejętności nabytych poza formalnym systemem kształcenia (np. w ramach europejskiego paszportu umiejętności). Dyskusja nad sposobami walidacji powinna również koncentrować się na jakości zapewnianego kształcenia i szkolenia oraz na ich stosownym nadzorze i monitorowaniu. Jednocześnie EKES przypomina, że każdy powinien móc skorzystać ze środków wzbogacających edukację pozaformalną, która w związku z tym nie powinna ograniczać się jedynie do młodzieży mającej mniejsze szanse.

1.6 EKES z zadowoleniem przyjmuje opracowanie na poziomie krajowym instrumentów, takich jak „gwarancja dla młodzieży”, które pomagają młodym ludziom przejść od kształcenia do rynku pracy. Jednak zdaniem EKES-u niektóre z pozostałych inicjatyw wymagają dalszej analizy, zanim zostaną wdrożone. Chodzi tu o porównanie wyników szkolenictwa wyższego, opracowanie karty „Mobilna młodzież”, wprowadzenie inicjatywy „Twoja pierwsza praca z EURES-em” oraz określenie przyszłości europejskiego instrumentu mikrofinansowego na rzecz zatrudnienia i włączenia społecznego Progress.

1.7 EKES popiera starania Komisji mające na celu znalezienie najsukcesywniejszych sposobów wspierania zatrudnienia młodzieży. Obejmują one programy szkolenia, środki i świadczenia w zakresie zabezpieczenia społecznego połączone z działaniami aktywizacyjnymi, dotacje na zatrudnianie nowych pracowników oraz odpowiednie rozwiązania płacowe i dotyczące świadczeń w zakresie zabezpieczenia społecznego, a także poradnictwo zawodowe. EKES podkreśla, że działania takie należy podejmować, wykorzystując i propagując dialog społeczny i dialog ze społeczeństwem obywatelskim.

1.8 Omawiana inicjatywa rzeczywiście koncentruje się na kształceniu i zatrudnieniu, ale nie kładzie wystarczającego nacisku na rozwój kapitału społecznego i promowanie udziału młodzieży w europejskim społeczeństwie obywatelskim. Ponadto kwestią priorytetową jest uwzględnienie w strategiach na rzecz młodzieży rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, a także określenie niezbędnych środków wdrażania, takich jak utrzymanie i wzmacnianie dotychczasowego programu „Młodzież w działaniu”.

1.9 Komitet ubolewa, że w inicjatywie pominięto działania, które wzmacniają i rozbudowują społeczny i obywatelski wymiar kwestii młodzieży w Europie. Tytuł „Mobilna młodzież” powinien być interpretowany w komunikacie jako współpraca z młodymi ludźmi, a nie informacje o nich czy też działanie dla ich dobra. Dzięki temu wypuklono by aktywne zaangażowanie młodzieży w realizację zaproponowanych działań. Komitet wzywa Komisję do uwzględnienia niezbędnych działań w inicjatywie.

1.10 EKES proponuje, aby nowy pakiet informacji na temat specjalnej strony internetowej poświęconej tej inicjatywie został włączony do istniejących źródeł informacji, takich jak PLOTEUS, YOUTH i inne funkcjonujące obecnie portale. Uwzględnienie nowych informacji na istniejących już stronach mogłoby okazać się skuteczniejsze, gdyż ułatwiłoby młodym ludziom dostęp do tych informacji.

1.11 Należy zwiększać atrakcyjność staży, które powinny odzwierciedlać interesy wszystkich zainteresowanych; państwa członkowskie powinny za pomocą różnego rodzaju środków zachęcać pracodawców do tworzenia większych możliwości w zakresie staży, a następnie większej liczby lepszych miejsc pracy dla młodych ludzi.

1.12 EKES z zadowoleniem przyjmuje duże znaczenie przyznane wykorzystaniu Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Negocjując z państwami członkowskimi przepisy budżetowe w ramach nowej perspektywy finansowej, Komisja powinna w szczególności skoncentrować się na dostępności środków na wdrażanie inicjatyw EFS, zwłaszcza związanych z młodzieżą.

1.13 EKES dokładniej przeanalizuje potencjalny wkład europejskiego systemu pożyczek studenckich zgodnie z już dostępnymi możliwościami i instrumentami.

## 2. Streszczenie inicjatywy Komisji

2.1 W strategii „Europa 2020” wyznaczono ambitne cele, których osiągnięcie zapewnić ma inteligentny, trwały i sprzyjający włączeniu społecznemu wzrost gospodarczy w UE. Młodzież jest podmiotem o kluczowym znaczeniu dla osiągnięcia tych celów. Dostępne dla wszystkich kształcenie i szkolenie na wysokim poziomie, skuteczna i trwała integracja z rynkiem pracy, godziwa i odpowiednio płatna praca oraz możliwość większej mobilności są zasadniczymi czynnikami w „**uwalnianiu potencjału młodzieży**”<sup>(1)</sup> i **osiąganiu celów** strategii „Europa 2020”. Dlatego zbiór środków przewidzianych w inicjatywie „**Mobilna młodzież**” sprawia, że jest to jedna ze sztandarowych propozycji w ramach tej strategii.

2.2 Inicjatywa „Mobilna młodzież” zmierza do wzmocnienia celów i priorytetów, które wyznaczają strategiczne ramy europejskiej współpracy w zakresie kształcenia i szkolenia („Kształcenie i szkolenie 2020”), a także do wdrożenia środków z myślą o osiągnięciu następujących celów:

- poprawa szans młodzieży na pomyślne wejście na rynek pracy i utrzymanie się na nim;
- zapewnienie dostępu do szkolnictwa wyższego większej liczbie młodzieży;
- dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb młodych ludzi;
- zapewnienie – do 2020 roku – każdemu Europejczykowi możliwości studiowania lub szkolenia poza granicami własnego kraju;
- zmniejszenie bezrobocia wśród młodzieży poprzez zwiększenie liczby miejsc pracy dostępnych dla młodych ludzi, stażów studenckich w przedsiębiorstwach oraz doświadczeń zawodowych, które rozwijają ducha przedsiębiorczości u studentów;
- zapewnianie większej liczby lepszych informacji na temat unijnych instrumentów, które wspierają mobilność, zwłaszcza na temat kursów, szkoleń, staży za granicą itp.

2.3 Dla każdego z obszarów priorytetowych określono szereg **kluczowych nowych działań**. Obejmują one propozycje, których celem jest wniesienie konkretnego wkładu w osiągnięcie takich celów priorytetowych.

(1) COM(2010) 477 wersja ostateczna.

### 3. Ogólne uwagi Komitetu w sprawie komunikatu Komisji

3.1 Inicjatywa przewodnia „Mobilna młodzież” jest zgodna ze strategią „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Uwypuklono w niej nowe całościowe podejście, zgodnie z którym polityka na rzecz kształcenia młodzieży i zatrudnienia jest ściśle związana z innymi inicjatywami przewodnimi oraz z pięcioma nadrzędnymi celami UE. EKES zwraca uwagę na potrzebę spójności między szczeblem UE a polityką krajową, a także na potrzebę kluczowej roli podmiotów pozarządowych.

3.2 EKES pragnie podkreślić, że inicjatywę tę należy rozpatrywać w kontekście największego kryzysu gospodarczego, jaki wystąpił w Europie w ostatnich latach. Nie można tego lekceważyć, tym bardziej że deklarowanym celem inicjatywy jest „uwolnienie potencjału młodzieży ku inteligentnemu, trwałemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi gospodarczemu w Unii Europejskiej”. Adekwatne wydaje się postawienie pytania, jak kryzys ten wpływa na bezpieczeństwo zatrudnienia, prawa socjalne oraz wszystkie plany i projekty nakierowane na mobilność studencką i zawodową. EKES uważa, iż ważne jest podkreślenie związków między przyjmowanymi środkami gospodarczymi a potencjalnym wpływem tych środków na istniejące europejskie plany i programy, które mają duże znaczenie dla ludzi młodych. Nie należy wprowadzać jakichkolwiek cięć. Wręcz przeciwnie, trzeba lepiej wydatkować dostępne zasoby i w miarę możliwości istotnie je zwiększać.

3.3 EKES podkreśla wartość inicjatywy „Mobilna młodzież” stanowiącej integralną część środków strategii „Europa 2020” oraz z zadowoleniem przyjmuje ogólne uzgodnienia przedstawione w komunikacie. Inicjatywa ta powinna przede wszystkim efektywniej łączyć różnorodne środki i projekty wdrażane obecnie i w przyszłości, ażeby zwiększać możliwości osiągnięcia wspomnianych wyżej celów. Komitet ubolewa, że w inicjatywie pominięto działania, które wzmacniają i rozbudowują społeczny i obywatelski wymiar kwestii młodzieży w Europie. Tytuł „Mobilna młodzież” powinien być interpretowany w komunikacie jako współpraca z młodymi ludźmi, a nie informacje o nich czy też działanie dla ich dobra, biorąc pod uwagę aktywne uczestnictwo młodych ludzi we wdrażaniu proponowanych działań. Komitet wzywa Komisję do uwzględnienia niezbędnych działań w inicjatywie.

3.4 Jako że inicjatywa obejmuje dwa główne obszary: kształcenie i zatrudnienie, EKES docenia fakt, że podkreśla ona mobilność, atrakcyjność i jakość, a przez to wpisuje się w strategiczne ramy europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia („ET 2020”), a zwłaszcza w strategiczne cele 1 i 2. Istotne jest, że inicjatywa ta kładzie szczególny nacisk na większą mobilność edukacyjną, modernizację szkolnictwa wyższego, doskonalenie i walidację uczenia się nieformalnego i pozaformalnego oraz zapewnianie efektywnych i trwałych inwestycji w edukację i szkolenie zawodowe.

3.5 EKES z zadowoleniem przyjmuje również to, że w inicjatywie tej podkreśla się związki między celami a ustawicznym wdrażaniem europejskich ram kwalifikacji, bardziej otwartych systemów edukacyjnych, efektywniejszego

poradnictwa oraz partnerstw między instytucjami edukacyjnymi i pracodawcami<sup>(2)</sup>. EKES zaleca, aby podczas wdrażania tej inicjatywy koncentrować się zasadniczo na otwieraniu systemów edukacyjnych i dostosowywaniu ich do potrzeb społeczeństwa i rynku pracy, poprzez skuteczne integrowanie inicjatywy „Mobilna młodzież” z istniejącymi instrumentami na rzecz mobilności edukacyjnej, takimi jak Europass i europejski system transferu i akumulacji punktów (ECTS), oraz poprzez zacieśnianie współpracy między instytucjami edukacyjnymi i pracodawcami, a także związkami zawodowymi, studentami i innymi zainteresowanymi stronami.

3.6 Omawiana inicjatywa rzeczywiście koncentruje się na kształceniu i zatrudnieniu, ale nie kładzie wystarczającego nacisku na rozwój kapitału społecznego i promowanie udziału młodzieży w europejskim społeczeństwie obywatelskim. Pod tym względem inicjatywa „Mobilna młodzież” w sposób niewystarczający łączy cele nowej strategii UE na rzecz młodzieży „Inwestowanie w młodzież i mobilizowanie jej do działania”, przyjętej w 2009 r., oraz cele traktatu lizbońskiego (art. 165 ust. 2), który wzmacnia wymiar obywatelski, z potrzebą zachęcania młodych ludzi do udziału w życiu demokratycznym i działaniami podejmowanymi z myślą o młodych ludziach. Należy uwzględnić najważniejsze umiejętności związane bezpośrednio ze światem biznesu (takie jak innowacyjność i duch przedsiębiorczości) oraz kształcenie w zakresie obywatelstwa, solidarności i wzmacniania spójności społecznej, czyli pełne angażowanie młodych ludzi w różne kwestie społeczne, a także opracować i włączyć do inicjatywy konieczne środki wsparcia.

3.7 Ponadto kwestią priorytetową jest uwzględnienie w strategiach na rzecz młodzieży rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, a także określenia niezbędnych środków ich wdrażania, takich jak utrzymanie i wzmacnianie dotychczasowego programu „Młodzież w działaniu”.

3.8 W inicjatywie należy również w sposób bardziej wyraźny uwzględnić niektóre aspekty związane z niedyskryminacją. EKES proponuje uwzględnienie środków, których celem jest rozwiązanie problemu zróżnicowania wynagrodzeń ze względu na płeć wśród młodych ludzi. Należy dążyć do zmniejszania różnic między osobami miejscowymi a osobami ze środowisk migracyjnych, a także do usuwania trudności, jakie mają osoby ze środowisk migracyjnych w związku z uzyskaniem równych warunków i kwalifikacji. Należy również zwrócić odpowiednią uwagę na integrację z rynkiem pracy młodych osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

3.9 Cele zaproponowane w inicjatywie należy monitorować, a postęp we wdrażaniu powinien być oceniany za pomocą przejrzystych wskaźników, ażeby państwa członkowskie mogły zwielokrotnić swoje starania, jeśli cele nie będą osiągnięte w terminie.

3.10 W następnym rozdziale EKES poddaje analizie priorytetowe obszary określone w komunikacie oraz przedstawia swoje uwagi i dodatkowe informacje na temat każdego z zaproponowanych nowych kluczowych działań.

<sup>(2)</sup> Pojęcie to należy rozumieć w najszerszym znaczeniu, tzn. może chodzić o każdą osobę, która zatrudnia kogoś innego, we wszystkich sektorach: prywatnym, publicznym bądź pozarządowym.

#### 4. Budowanie nowoczesnych systemów kształcenia i szkolenia na rzecz kompetencji kluczowych i doskonałości

##### 4.1 Wniosek dotyczący projektu zalecenia Rady w sprawie zmniejszenia odsetka uczniów przedwcześnie kończących naukę szkolną (2010 r.)

4.1.1 Zmniejszenie odsetka uczniów przedwcześnie kończących naukę szkolną jest szczególnie ważną kwestią, zwłaszcza dla niektórych państw członkowskich. Jest to również jeden z kluczowych celów strategii „Europa 2020”, zaczerpnięty bezpośrednio z zestawu poziomów odniesienia w strategicznych ramach „Kształcenia i szkolenia 2020”. Jako że kryzys gospodarczy spowodował cięcia w budżecie, EKES podkreśla znaczenie utrzymania i zwiększania, jeśli to tylko możliwe, zasobów przeznaczonych na poziomie krajowym na zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki.

##### 4.2 Utworzenie grupy ekspertów wysokiego szczebla ds. sprawności czytania (2010 r.)

4.2.1 EKES pochwała metody, które okazały się skuteczne w doskonaleniu zdolności uczniów i studentów oraz zmniejszaniu analfabetyzmu w UE. Komitet podkreśla ponadto znaczenie programów, które angażują młodych ludzi znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej i pochodzących ze środowisk migracyjnych. Ważne jest, aby grupa ekspertów wysokiego szczebla zapewniała możliwości prowadzenia dialogu i konsultacji z partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

##### 4.3 Podniesienie poziomu atrakcyjności, dostępności i jakości kształcenia i szkolenia zawodowego

4.3.1 Po konsultacjach z Europejskim Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (CEDEFOP) EKES podkreśla konieczność ponownego rozważenia naszych strategii w zakresie kształcenia, szkolenia i uczenia się – w tym kształcenia i szkolenia zawodowego. Konieczne jest:

- większe ukierunkowanie kształcenia i szkolenia;
- propagowanie i docenianie szerszego zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji;
- lepsze dostosowanie wiedzy i umiejętności do zapotrzebowania;
- wspieranie nowych środowisk edukacyjnych;
- otwieranie struktur i instytucji w zakresie kształcenia i szkolenia;
- uwzględnianie indywidualnych potrzeb.

4.3.2 EKES z zadowoleniem przyjmuje więc komunikat z Brugii, który ma na celu wzmocnienie europejskiej współpracy w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego i w którym przedstawiono 11 długookresowych celów strategicznych na następne dziesięciolecie (2011–2020). EKES wyraża poparcie dla poprawy jakości szkolenia zawodowego na szczeblu UE. Kształcenie i szkolenie zawodowe powinno być jednym z pierwszych nowych obszarów docelowych, który odniesie korzyści dzięki większej mobilności.

##### 4.4 Zaproponowanie ram jakości dla staży

4.4.1 EKES pochwała środki nakierowane na usuwanie prawnych i administracyjnych przeszkód w swobodnym przepływie młodzieży pragnącej skorzystać z możliwości stażu. Zorganizowany dialog z młodzieżą ujawnił istnienie kolejnego dużego problemu: jakość staży w każdym państwie członkowskim. Dlatego europejskie ramy powinny zapoczątkować krajową debatę nad stażami, przyuczeniem do zawodu i jakością umów o pracę oferowanych młodym ludziom. Staże powinny być częścią programu nauczania i powinny posiadać silny element edukacyjny, który w przyszłości umożliwi młodym ludziom uzyskanie stabilnej, odpowiednio opłacanej pracy wysokiej jakości na niedyskryminujących warunkach.

4.4.2 Wymóg dotyczący ram jakości dla staży powinien odnosić się do wszelkich form uczenia się w rzeczywistym środowisku pracy, niezależnie od tego, czy wchodzi ona w zakres formalnych programów kształcenia, czy odbywają się na zasadzie dobrowolności poza formalnymi ramami nauczania. Staże nie mogą zastępować pracy jako takiej, ale powinny oferować stażystom możliwość zdobycia umiejętności potrzebnych do bezproblemowego wejścia w świat pracy. Młodzi stażysci powinni otrzymywać wynagrodzenie finansowe za wykonywanie jakichkolwiek rzeczywistych zadań w pracy, a także powinni być objęci ubezpieczeniem społecznym. Aby takie staże były efektywne i adekwatne do potrzeb rynku pracy, istotne jest zaangażowanie **partnerów społecznych** w ich projektowanie, organizację, przeprowadzanie i finansowanie.

4.4.3 Należy zwiększać atrakcyjność staży, które powinny odzwierciedlać interesy wszystkich zainteresowanych; państwa członkowskie powinny za pomocą różnego rodzaju środków zachęcać pracodawców do tworzenia większych możliwości w zakresie staży, a następnie większej liczby lepszych miejsc pracy dla młodych ludzi, uwzględniając przy tym porozumienie ramowe dotyczące integracyjnych rynków pracy, które zostało przyjęte przez europejskich partnerów społecznych.

##### 4.5 Propozycja projektu zalecenia Rady w sprawie propagowania i walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego (2011 r.)

4.5.1 EKES od dawna uważa, że kwestia ta ma zasadnicze znaczenie, i dlatego wyraża poparcie dla dodatkowych środków w tym zakresie. EKES pozytywnie ocenia zwłaszcza duży nacisk na walidację wyników uczenia się pozaformalnego. Dyskusja nad możliwymi sposobami przeprowadzania walidacji powinna również koncentrować się na jakości edukacji „pozaformalnej” oraz na jej nadzorze i monitorowaniu. Każdy powinien móc skorzystać z środków wzbogacających edukację pozaformalną, która w związku z tym nie powinna ograniczać się jedynie do młodzieży znajdującej się w mniej korzystnej sytuacji (o czym mowa w komunikacie). Pozaformalne uczenie się, zapewniane głównie przez organizacje pozarządowe w ramach wolontariatu, jest ważne dlatego, że młodzi ludzie mogą w ten sposób rozwijać umiejętności niezbędne w dzisiejszym świecie, zwłaszcza w zakresie kreatywności, pracy zespołowej, rozwiązywania problemów, znajomości języków obcych, świadomości wielokulturowej, empatii, podejmowania inicjatywy i odpowiedzialności.

4.5.2 Jeśli chodzi o walidację uczenia się nieformalnego, kluczową rolę w pozyskiwaniu akceptacji dla niego odegrają pracodawcy, zarazem istotną będzie rola zarówno placówek szkolenia zawodowego, jak i instytucji szkolnictwa wyższego.

4.5.3 Jeśli chodzi o uznawanie wyników uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, na poziomie krajowym funkcjonuje już szereg sprawdzonych rozwiązań, takich jak „Profilpass” w Niemczech i „Klucze do życia” w Czechach. Należy to uwzględnić przy sporządzaniu projektu zalecenia Rady. Komisja powinna wносить wkład w upowszechnianie i analizę sprawdzonych rozwiązań oraz uwzględniać różnice w rozwoju, tradycjach i realiach różnych państw członkowskich UE.

## 5. Propagowanie atrakcyjności szkolnictwa wyższego z korzyścią dla gospodarki opartej na wiedzy

5.1 *Wspieranie reform i modernizacji szkolnictwa wyższego przez wydanie komunikatu (2011 r.), w którym zostanie przedstawiona nowa, ambitniejsza agenda dla szkolnictwa wyższego*

5.1.1 Reforma szkolnictwa wyższego powinna odgrywać o wiele istotniejszą rolę w osiągnięciu celów strategii „Europa 2020”, które mają przekształcić społeczeństwo UE w lidera w dziedzinie wiedzy, innowacji i rozwoju. Modernizacja systemów szkolnictwa wyższego – stworzenie europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego oraz realizacja celów procesu bolońskiego, większe zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego, przegląd i wzmocnienie systemów zapewnienia jakości w szkolnictwie wyższym oraz uznanie znaczenia społecznego wymiaru kształcenia – ma pomóc młodym absolwentom w uzyskaniu dostępu do rynku pracy i sprzyjać usuwaniu barier utrudniających równy udział w kształceniu, które nadal istnieją w postaci nierówności społecznych, braku równouprawnienia płci, dyskryminacji ze względu na narodowość itp.

5.2 *Porównanie wyników nauczania w szkolnictwie wyższym*

5.2.1 Choć jednym z celów jest określenie poziomów odniesienia w celu wymiernej oceny efektów i osiągnięć uzyskiwanych w szkolnictwie wyższym, EKES podkreśla znaczenie starannego doboru kryteriów w bliskiej współpracy z ekspertami w dziedzinie edukacji, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i sektorem prywatnym, jako że obszar ten jest niezwykle delikatny. EKES podziela obawy związane z potencjalną ekstrapolacją metod oceny lub klasyfikacji stosowanych w innych dziedzinach, i wyraża wątpliwości, czy tworzenie nowego, wielowymiarowego systemu rankingowego czy skali dla uniwersytetów wchodzi w zakres kompetencji UE.

5.3 *Zaproponowanie wieloletniego strategicznego planu innowacji (2011 r.)*

5.3.1 Jeśli chodzi o strategiczny plan innowacji (2011 r.), EKES odsyła Komisję do licznych opinii i zaleceń, które zostały wydane w ostatnich latach na ten temat <sup>(3)</sup>.

<sup>(3)</sup> Opinie EKES-u w sprawie „Przeglądu wspólnotowej polityki w zakresie innowacji w zmieniającym się świecie” Dz.U. C 354 z 28.12.2010, s. 80, i „Inwestycji w wiedzę i innowacje (strategia lizbońska)” Dz.U. C 256 z 27.10.2007, s. 17.

## 6. Wspieranie dynamicznego rozwoju transnarodowej mobilności edukacyjnej i zawodowej młodzieży

6.1 *Uruchomienie specjalnej strony internetowej inicjatywy „Mobilna młodzież” zawierającej informacje o możliwościach nauki i mobilności w UE (2010 r.)*

6.1.1 EKES proponuje, by nowy pakiet informacyjny został włączony do istniejących już źródeł informacji, takich jak PLOTEUS, YOUTH i inne portale, gdyż uwzględnienie nowych informacji na istniejących już stronach mogłoby okazać się skuteczniejsze, gdyż ułatwiłoby młodym ludziom dostęp do tych informacji. Należy również opracować i zintegrować z takimi stronami jednolitą bazę danych z ogłoszeniami o dostępnych stażach i pracy wolontariackiej.

6.2 *Zaproponowanie projektu zalecenia Rady w sprawie promowania mobilności edukacyjnej młodych ludzi (2010 r.)*

6.2.1 EKES wyraża poparcie dla wzmocnienia specjalnych środków mających na celu doprowadzenie do większej mobilności edukacyjnej oraz dla wprowadzenia w życie wniosków konsultacji społecznych w sprawie propozycji zawartych w zielonej księdze w sprawie promowania mobilności edukacyjnej młodych ludzi. Komitet odgrywał aktywną rolę w tych konsultacjach w 2009 r. i sformułował kilka cennych zaleceń <sup>(4)</sup>. Należy zapewnić środki wsparcia przed wprowadzeniem mobilności, podczas jej trwania oraz po jej zakończeniu.

6.3 *Utworzenie karty „Mobilna młodzież”*

6.3.1 W komunikacie w sprawie inicjatywy nie mówi się wystarczająco jasno, czy jej celem jest opracowanie nowej karty, czy nadanie nowego impulsu istniejącej już karcie młodzieżowej „Youth <26”. Wartość dodana jakiegokolwiek nowej karty powinna zostać jasno określona i porównana z dotychczasowymi kartami.

6.4 *Publikacja wytycznych do orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości w dziedzinie praw mobilnych studentów (2010 r.)*

6.4.1 EKES uważa, iż jest to pozytywny środek, ale podkreśla, że orzeczenia te powinny być publikowane przy wykorzystaniu elastycznych, łatwo dostępnych i zrozumiałych formatów. Powinny one być również przyjazne dla uczniów szkół średnich.

6.5 *Zaproponowanie europejskiego paszportu umiejętności (2011 r.)*

6.5.1 EKES popiera stworzenie europejskiego paszportu umiejętności. Uważa, iż dotychczasowe paszporty (Europass i paszport młodzieżowy Youthpass) powinny zostać połączone w jeden nadrzędny instrument, który obejmowałby, na jednym formularzu, tradycyjne CV, kwalifikacje i umiejętności uzyskane w ramach edukacji formalnej (Europass), a także edukacji pozaformalnej i nieformalnej. Młodym ludzi trudno przekonać do dużej liczby stale zmienianych instrumentów, które w rezultacie

<sup>(4)</sup> Opinia EKES-u w sprawie Zielonej księgi w sprawie promowania mobilności edukacyjnej młodych ludzi, Dz.U. C 255 z 22.9.2010, s. 81.

i tak okazują się niezbyt efektywne. Powodzenie europejskiego paszportu umiejętności uzależnione będzie m.in. od sposobu postrzegania go przez pracodawców i wykorzystywania przez młodzież, której należy zapewnić dostęp do niezbędnych środków doradztwa i wsparcia.

## 6.6 Wdrożenie inicjatywy „Twoja pierwsza praca z EURES-em”

6.6.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje każdą formę wsparcia, która zwiększa możliwości zatrudnienia młodych ludzi. Uważa, że w tym względzie pomocne może okazać się wzmocnienie portalu EURES i innych portali oraz poprawa jakości oferowanych przez nie usług.

## 6.7 Utworzenie w 2010 r. europejskiego systemu monitorowania wolnych miejsc pracy

6.7.1 EKES z zadowoleniem ocenia utworzenie i regularne aktualizowanie europejskiego systemu monitorowania wolnych miejsc pracy, bowiem zapewnia on cenny, najświeższy przegląd sytuacji na europejskim rynku pracy.

## 6.8 Monitorowanie stosowania prawodawstwa UE w zakresie swobodnego przepływu pracowników

6.8.1 EKES zasadniczo zgadza się, że stosowanie prawodawstwa UE w zakresie swobodnego przepływu pracowników przynosi korzyści młodym ludziom i powinno być starannie monitorowane (środek ten funkcjonuje już od pewnego czasu). Jednak Komisja nie określa wyraźnie, w jaki sposób zorganizowane będzie monitorowanie prawodawstwa i wdrażanie inicjatyw na rzecz mobilnej młodzieży.

## 7. Ramowe zasady dotyczące zatrudnienia młodzieży

### 7.1 Znalezienie najbardziej skutecznych sposobów wspierania zatrudnienia młodzieży

7.1.1 Bezrobocie wśród młodzieży, które jeszcze przed kryzysem znajdowało się na alarmującym poziomie, stało się obecnie jednym z najbardziej niepokojących aspektów europejskiego rynku pracy. Jak stwierdzono w komunikacie w sprawie inicjatywy, **„bezrobocie wśród młodzieży jest skandalicznie wysokie** i wynosi niemal 21 %. **Jeżeli chcemy osiągnąć cel, jakim jest stopa zatrudnienia w wysokości 75 %** wśród 20-64-latków, musimy znacznie poprawić warunki wchodzenia młodzieży na rynek pracy”<sup>(5)</sup>. Nie można nie doceniać znaczenia środków, które pomagają zapewnić młodym ludziom stałe, odpowiednio opłacane, wysokiej jakości zatrudnienie już na samym początku. EKES z zadowoleniem przyjmuje przedstawione inicjatywy i zachęca Komisję, by uzyskała od państw członkowskich konkretne zobowiązania – uzgodnione z partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi stronami – dotyczące tworzenia miejsc pracy dla młodzieży. EKES zgadza się również z zawartym w komunikacie stwierdzeniem, że

**„specjalne rozwiązania płacowe** i w zakresie **pozapłacowych kosztów pracy** mogą stanowić zachętę do zatrudniania młodych pracowników, **jednak nie powinny prowadzić do zatrudnienia tymczasowego i na gorszych warunkach**. Rokowania zbiorowe mogą również odegrać korzystną rolę w ustalaniu uzgodnionych zróżnicowanych płac początkowych”; zarazem należy przestrzegać zasady równego wynagrodzenia za taką samą pracę lub pracę takiej samej wartości.

7.1.2 Rozwiązanie problematycznej sytuacji młodzieży na dzisiejszym rynku pracy w sposób zasadniczy przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności Europy. Aby osiągnąć sukces, musimy ostatecznie zapewnić, że talenty obecnych pokoleń młodzieży będą lepiej wykorzystywane i nie zostaną zmarnowane.

7.1.3 EKES popiera starania mające na celu zidentyfikowanie najbardziej efektywnych środków wspierających zatrudnienie młodzieży, takich jak programy szkoleniowe, środki i świadczenia w zakresie zabezpieczenia społecznego połączone z działaniami aktywizacyjnymi, dotacje na zatrudnianie nowych pracowników oraz odpowiednie rozwiązania płacowe i dotyczące świadczeń w zakresie zabezpieczenia społecznego. Komisja słusznie kładzie także nacisk na poradnictwo zawodowe. Gdy młodzi ludzie muszą podjąć decyzję o przyszłej karierze zawodowej, powinni otrzymać niezbędne informacje na temat dostępnych im różnych możliwości edukacyjnych, wyraźny obraz potrzebnych umiejętności i kompetencji oraz informacje o zmianach na rynku pracy w celu odpowiedniego zaplanowania swojej przyszłości. Szczególnie dotyczy to przygotowań do podjęcia pierwszej pracy i poszukiwań pierwszej pracy.

### 7.2 Ustanowienie systematycznego monitorowania sytuacji młodzieży niepracującej i nieuczącej się (młodzieży NEET)

7.2.1 Kolejną konsekwencją obecnego kryzysu jest rosnąca liczba młodzieży niepracującej i nieuczącej się. Jednak dotychczas trudno było uzyskać ogólny obraz powagi tego zjawiska na poziomie UE oraz jego wpływu na zdrowie psychiczne i samopoczucie młodzieży. Dlatego EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycję ustanowienia systematycznego monitorowania w tym obszarze.

### 7.3 Ustanowienie, przy wsparciu programu PROGRESS, nowego programu wzajemnego uczenia się dla europejskich publicznych służb zatrudnienia (2010 r.)

7.3.1 EKES wspiera takie działanie i zaleca, by ukierunkować je przede wszystkim na połączenie istniejących działań, finansowania i wymiany doświadczeń. Konieczne jest dysponowanie skutecznymi, odpowiednimi publicznymi służbami zatrudnienia. Jednakże w pewnych państwach członkowskich za takie służby odpowiadają prywatne agencje: niektóre z nich są w niewystarczającym stopniu uregulowane i monitorowane. Konieczne jest oferowanie stabilnej pracy o wysokiej jakości oraz zapewnienie praw socjalnych. W tym obszarze, podobnie jak w innych, kluczowe znaczenie ma wkład partnerów społecznych.

<sup>(5)</sup> Według raportu Eurostatu ze stycznia 2011 r. średni wskaźnik bezrobocia w UE-27 wynosił 9,6 %. Bezrobocie wśród młodzieży (tj. osób w wieku poniżej 25 lat) kształtowało się na poziomie 21 %. Najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród młodzieży odnotowały Hiszpania (43,6 %), Słowacja (36,6 %) i Litwa (35,2 %).

7.4 *Ożywienie dwustronnego i regionalnego dialogu politycznego na temat zatrudnienia młodzieży ze strategicznymi partnerami UE*

7.4.1 EKES opowiada się za wzmocnieniem dwustronnej i wielostronnej współpracy z takimi organizacjami, jak OECD, Unia dla Śródziemnomorza, Partnerstwo Wschodnie, Bałkany Zachodnie, oraz w ramach stosunków UE z Ameryką Łacińską i państwami Karaibów, a także innymi regionami świata, z którymi taka współpraca mogłaby być brana pod uwagę. Dotyczy to w szczególności zagadnień związanych z młodymi ludźmi ze środowisk migracyjnych.

7.5 *Zachęcanie młodych przedsiębiorców do większego wykorzystania europejskiego instrumentu mikrofinansowego na rzecz zatrudnienia i włączenia społecznego Progress*

7.5.1 EKES pozytywnie ocenia instrument mikrofinansowy, będący nowym sposobem wzmocnienia ducha przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy w mikroprzedsiębiorstwach<sup>(6)</sup>. Jednakże chociaż nie było planów przedłużenia działania tego instrumentu w ramach nowej perspektywy finansowej UE po roku 2013, EKES uważa, iż należy wziąć pod uwagę takie przedłużenie obowiązywania, jeśli przedstawione zostaną dowody potwierdzające jego użyteczność.

7.5.2 Prowadzony obecnie zorganizowany dialog z młodzieżą pokazuje, iż młodzi ludzie, którzy decydują się założyć własne przedsiębiorstwo, potrzebują specjalnego wsparcia w dwóch wymagających uwzględnienia obszarach: i) konieczny kapitał początkowy oraz ii) coaching, mentoring i pomoc w kwestiach praktycznych.

7.6 *Zapewnienie, aby wszyscy młodzi ludzie mieli pracę, dalej się kształcili lub brali udział w działaniach aktywizacyjnych w ciągu czterech miesięcy od opuszczenia szkoły, w ramach „gwarancji dla młodzieży”*

7.6.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje pomysł opracowania na poziomie krajowym instrumentu, który mógłby pomóc młodym ludziom pokonać przeszkody napotymane podczas przechodzenia od kształcenia do rynku pracy. Pozytywne doświadczenia niektórych państw członkowskich powinny posłużyć innym za przykład. W długim okresie, proponowana „gwarancja dla młodzieży” mogłaby wnieść istotny wkład w europejski model społeczny i w cele strategii „Europa 2020”.

7.7 *Zapewnienie równowagi między uprawnieniami do świadczeń i ukierunkowanymi na konkretny przypadek działaniami aktywizacyjnymi w oparciu o wzajemne zobowiązanie*

7.7.1 EKES wspiera środek oparty na wzajemnym zobowiązaniu, w tym działania aktywizacyjne dla młodych ludzi zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz modernizację systemu zabezpieczenia społecznego itp. Popiera również wzmocnienie

funkcji aktywizujących i motywujących systemu opieki społecznej w celu zapobiegania uzależnieniu się młodych ludzi od świadczeń społecznych przez zbyt długi okres.

7.8 *W przypadku fragmentacji rynków pracy, wprowadzenie jednolitej umowy na czas nieokreślony z wystarczająco długim okresem próbnym i stopniowym zwiększaniem uprawnień do ochrony socjalnej*

7.8.1 Koncepcja jednolitej umowy na czas nieokreślony może być jednym ze środków, które mogłyby przyczynić się do zmniejszania nierówności między osobami wchodzącymi na rynek pracy a osobami wykluczonymi z niego. EKES świadomy jest istotnych różnic między państwami członkowskimi w zakresie wchodzenia młodych ludzi na rynek pracy. Niektóre bardziej skostniałe systemy w ogóle uniemożliwiają młodym ludziom uzyskanie zatrudnienia; w innych występuje przewaga ofert krótkoterminowych umów, które są zbyt elastyczne i nie dają pełnego dostępu do świadczeń socjalnych. EKES podkreśla konieczność nakierowania przyjmowanych środków na zapewnienie ludziom młodym oferty stabilnych umów, które byłyby wolne od dyskryminacji ze względu na wiek, płeć czy z jakichkolwiek innych powodów.

## 8. Pełne wykorzystanie potencjału unijnych programów finansowania

8.1 *Lepsze eksponowanie pomocy, jaką EFS może nieść młodym ludziom, oraz pełne wykorzystanie jego potencjału*

8.1.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w komunikacie duże znaczenie przyznano wykorzystaniu Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Podczas negocjowania z państwami członkowskimi podziału środków w budżecie w nowej perspektywie finansowej, Komisja powinna w szczególności skoncentrować się na dostępności środków na wdrażanie inicjatyw EFS, zwłaszcza związanych z młodzieżą. Należy rozważyć możliwość wzmocnienia aspektów dotyczących młodzieży w pozostałych programach.

8.2 *Zapewnienie, by fundusz w bliskiej przyszłości przyniósł korzyści młodym ludziom oraz został szybko wykorzystany do realizacji celów europejskiej strategii „Europa 2020”*

8.2.1 EKES uważa, że należy dołożyć starań na rzecz pełnego wykorzystania istniejących możliwości oferowanych przez EFS, jednak inne fundusze powinny również uwzględniać wspomniane powyżej cele jako priorytety horyzontalne.

8.3 *Dokonywanie przeglądu wszystkich programów UE wspierających mobilność edukacyjną i kształcenie w tym obszarze*

8.3.1 EKES popiera propozycję zorganizowania konsultacji społecznych w celu monitorowania wkładu mobilności w kształcenie. Będzie zwracał szczególną uwagę na działania w tym obszarze, pamiętając o nowej perspektywie finansowej.

<sup>(6)</sup> Opinia EKES-u w sprawie „Inwestycji w wiedzę i innowacje (strategia lizbońska)”, Dz.U. C 256 z 27.10.2007, s. 17–26.

8.3.2 Komisja nie odnosi się w komunikacie do roli, jaką odgrywają europejskie programy uczenia się we wspieraniu aktywności obywatelskiej i zaangażowania młodych ludzi. Nie ulega wątpliwości, iż wysokiej jakości kształcenie i solidny rynek pracy przyczyniają się do rozwoju Europy, ale powinny im towarzyszyć instrumenty wspierające udział młodzieży w życiu społecznym, tak aby młodzi ludzie angażowali się w konkretne strategie i czuli się za nie odpowiedzialni. Osoby pracujące z młodzieżą oraz organizacje młodzieżowe mogą odegrać tu większą rolę. Należy zwiększyć możliwości angażowania się w wolontariacką działalność obywatelską.

8.3.3 EKES uważa, iż środki antykryzysowe nie powinny oznaczać spychania na boczny tor wsparcia dla pozaformalnej edukacji, ponieważ jej rola zyskuje na znaczeniu i już jest decydującym czynnikiem w kształtowaniu przyszłości i rozwoju młodych ludzi.

8.4 *Zbadanie możliwości stworzenia europejskiego systemu pożyczek studenckich w celu zwiększania transgranicznej mobilności studentów*

8.4.1 EKES dokładniej przeanalizuje potencjalny wkład tego działania względem istniejących już możliwości i instrumentów. Sprawozdania z oceny programów dotyczących mobilności wykazują, że główną barierą utrudniającą zwiększanie mobilności jest finansowanie studentów. Aby jednak móc skutecznie wspierać cel, którym jest zwiększenie mobilności o 20 % do roku 2020, priorytetem powinna stać się dostępność stypendiów oraz ich wielkość. Należy starannie przygotować procedurę przyznawania pożyczek i informować o niej młodych ludzi, ponieważ należy w miarę możliwości uchronić ich przed wpadnięciem w spiralę zadłużenia.

Bruksela, 15 marca 2011 r.

Przewodniczący  
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego  
Staffan NILSSON

---